

אמנם להנ"ל י"ל דהחידוש הוא דלא אמרינן בטלה דעתו וכמו שנתבאר.

דף קג ע"ב

טעם החיוב בכותב שם משמעון

גמ' הא כיצד אינו חייב עד שיכתוב שם קטן משם גדול שם משמעון נח מנחור וכו'. והנה נתבאר בגמ' דהכותב שם משמעון חייב, וילפינן לה מקראי כדלקמן אחת מאחת דאפילו עשה מקצת המלאכה חייב.

ויש להסתפק בטעמא דחייב על שם משמעון האם החיוב הוא על כתיבת תיבת שם דהיא תיבה עם משמעות, וכמו דהכותב תיבת שם בעלמא חייב אף כאן חייב אע"ג שנתכוון לכתוב שמעון כיון דמ"מ כתב שם, והא דבעינן קרא לזה יבואר לקמן. או דילמא משום כתיבת תיבת שם אין לחייבו אלא חייב מדין מקצת מלאכה, ורק בעלמא אינו חייב על מקצת מלאכה אבל הכא כיון שכמותה מתקיימת חייב אף על מקצת המלאכה.

והנה הא דבאמת אינו חייב בשם משמעון על תיבת שם עצמה מדין פס"ר שכשכותב שמעון הרי יודע שהולך לכתוב שם, [ואפשר דאף מכוין הוי], הטעם פשוט דכיון שדעתו לכתוב שמעון א"כ כל מלאכתו היא כתיבת התיבה שמעון ובפחות מזה אין שם כתיבה ולא שייך לחייבו על זה כלל מדין פס"ר וכדומה, דפס"ר היינו כשגורר ספסל וגם יוצא חריץ דאף שדעתו

בשמאל או ללחוץ על הכפתור של מכונת הצילום ביד שמאל, אבל אם נימא דבעינן ימין דחשיב כתיבה בכך א"כ י"ל דגם כאן יהיה פטור בשמאל וצ"ע.

ווע"ע בדברי יחזקאל סימן ד' סק"א, ובאור שמח פי"א י"ז.

* * *

גמ', א"ר ירמיה באיטר יד שנו. עיין בחידושי הר"ן שכ', וקשיא לי ותבטל דעתו אצל כל אדם כדאמרינן גבי אנשי הוצל בפרק המצניע דבטלה דעתם, ותירץ מו"ר נר"ו דאנשי הוצל שיכולין להוציא משא על כתפם והם מוציאים על ראשם דין הוא דתבטל דעתם אצל כל אדם, אבל הכא דלא אפשר אינו דין שתבטל דעתם אצל כל אדם. והק' בשפ"א א"כ כשמשני אביי דמיירי בשולט בשתי ידיו ולכן חייב גם בשמאל, והרי יכול הוא לכתוב בימין ואמאי לא אמרינן בשמאל בטלה דעתו אצל כל אדם. וצ"ל [וכן ראיתי מהרה"ג מרמלוש שליט"א] דכיון דאיכא אנשים הכותבים בשמאל והם אינם יכולין לכתוב בימין ובדידהו לא אמרינן בטלה דעתם שפיר אף השולט בשתי ידיו חייב בשמאל ולא אמרינן בטלה דעתו.

ומעתה לפי"ז י"ל דהנה הריטב"א הקשה בהא דמשני בשולט בשתי ידיו פשיטא, ותירץ דמיירי שרוב מלאכות עושה ביד אחת כו', אמנם הרמב"ם בפ"א הי"ד כתב דהשולט בשתי ידיו בשוה חייב בשמאל, ומשמע דוקא כששולט בשתי ידיו בשוה אבל בלאו הכי לא, וא"כ קשה פשיטא. [ויעיין לעיל מה שתירצנו בזה].

אמנם לפי מה שביארנו י"ל דיהיה חייב דכיון דיש מקיימין דן מדניאל וא"כ תיבת דן יש לה חשיבות א"כ כ"ש שלתיבת דני יש חשיבות, ולא אכפת לן שאין לזה משמעות דהרי עשה מקצת מלאכה ואפילו יותר מזה, כן נראה לי פשוט. [ואמנם י"ל דהאבני נזר סובר דבעינן דאחרים מקיימין כן בהך משמעות והיינו שלמשמעות זו יהיו אחרים שמקיימים. וזה צריך ביאור דהרי בכותב שתי אותיות אף בלא משמעות חייב, ורק כאן צריך משמעות שאחרים מקיימים כדי להיות חייב על מקצת מלאכה, ואם כן מה אכפת לן שהוסיף וצריך עיון].

ובאמת נראה להוכיח דגדר החיוב הוא ^{מדין מקצת מלאכה מהא דשיטת} רש"י דכותב אג חייב אף בלא משמעות, ואפילו הכי בכותב שם משמעון אינו חייב אלא משום שיש לזה משמעות אבל נפ' מנפתלי כתב רש"י [סנהדרין ס"ב] דפטור, וצ"ע דאם חייב על שם משמעון כיון דסוף סוף כתב שם, א"כ נפ' מנפתלי ג"כ סוף סוף כתב נפ', ורש"י סובר דהכותב נפ' בפנ"ע חייב. וכבר עמד בזה בשיטה להר"ן לעיל ע"ה עיי"ש. ועל כרחך שהחיוב כאן אינו משום שסוף סוף כתב שם אלא החיוב בשם משמעון הוא משום שעשה מקצת מלאכה, אבל מכל מקום כיון שלא עשה כל המלאכה אינו חייב על מקצת רק אם יש לו חשיבות שאחרים מקיימין והיינו כגון שם משמעון, מה שאין כן נפ' מנפתלי שאין אחרים מקיימין פטור, ומה שהכותב נפ' בעצמו חייב, הוא

לגרור על החריץ הוי פס"ר, אבל כאן כיון שדעתו לגמור אין זה נחשב כלל עושה מלאכה. וכן משמע בשיטה להר"ן לעיל ע"ה. ואפשר להוסיף עוד דדוקא במלאכה שבסוף משתנית ע"י שגומרה אמרינן שאין חייב על התחלתה, וגם כאן כשגומר התיבה אין כאן תיבת שם אלא חלק מתיבת שמעון, ומשום הכי אין חייב מטעם פסיק רישא.

אלא דנסתפקנו דמ"מ אחר הגזה"כ שחייב ^{האם הוא מדין שכתב שם או מדין} דהוי מקצת מלאכה. ומסתבר דטעם החיוב הוא משום מקצת מלאכה כיון דכן משמע דדרשינן מאחת דחייב אפילו על מאחת ולא כל האחת. ועוד דרש"י כאן ד"ה שם משמעון מדמה, דכמו כאן חייב על שם כיון שמתקיים הכי נמי באורג שני חוטין חייב שיש מקיימין כן שאין עושין כל הבגר ביום אחד. ובפשטות היה מקום לחלק דכאן שכתב שם משמעון חייב על כתיבת תיבת שם כמו שהיה כותבה בפנ"ע, משא"כ באורג שני חוטין הרי על שני חוטין אינו חייב במקום אחר ורק חייב מדין דהוי מקצת מלאכה, ומה מדמה להו רש"י להדדי. ועל כרחך דהמחייב בשם משמעון הוא גם כן רק משום דהוי מקצת מלאכה ויש שמקיימין כן במקום אחר ולא מצד כתיבת תיבת שם.

והנה באבני נזר סימן ר"ב דן בכותב דן מדניאל והוסיף וכתב י' ונמצא כתוב דני ולא גמר התיבה האם חייב או לא, וכתב שכיון שאין לזה משמעות כהאי גוונא ודאי פטור דאין אחרים מקיימין כן.